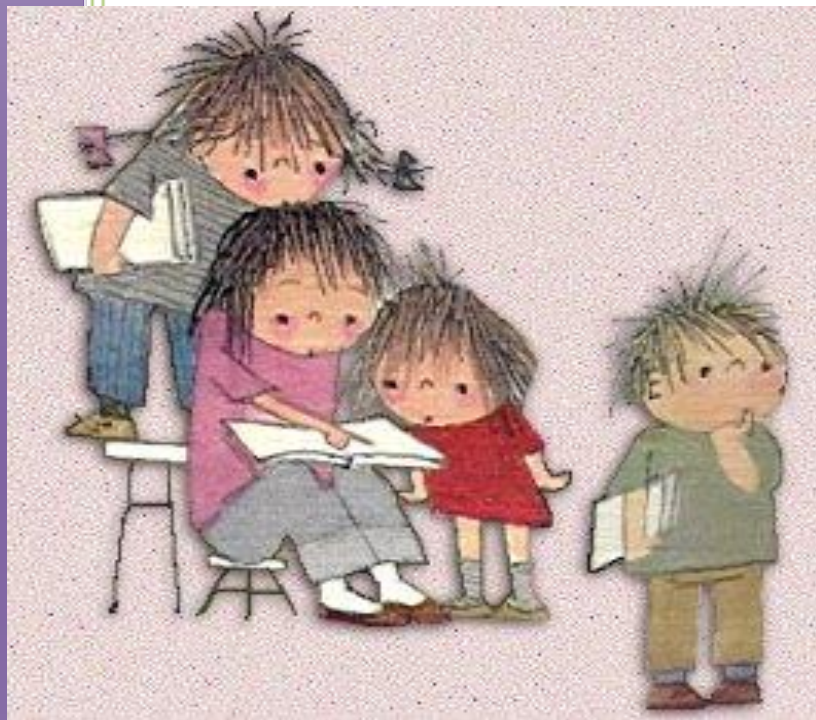

קיץ 2018

רצפים... ומצליחים!

קובץ טקסטים
לתרגול בתחום
הבנת הנקרא, הבעה ולשון
יסודי וחט"ב

לקראת שנת הלימודים תשע"ט

פתח דבר לתלמידים

תלמידים יקרים,

זה עתה סיימתם את בית הספר היסודי ואתם בדרככם לחטיבת הביניים. כדי להקל עליכם את המעבר לחטיבת הביניים, צוותי המורים בעברית ביסודי ובחט"ב הכינו עבורכם דפי פעילויות לתרגול התכנים והמיומנויות הנדרשים בסוף כיתה ו' ובראשית כיתה ז'.

חוברת זו, המצויה בידיכם, מכילה את כל חומר הלימודים בשפה העברית לפי תכנית הלימודים החדשה, ומטרתה, להקל עליכם להבין טקסטים לעומקם, ולשפר יכולותיכם בתחומי הבנת הנקרא, הבעה וידיעת הלשון.

בתהליך העבודה תוכלו לקדם את יכולת ההתמודדות עם מטלות ההבנה וההבעה, לזהות תחומים שבהם אתם זקוקים לחיזוק ולתרגול אותם.

שימו לב, עליכם להביא את דפי הפעילויות לתרגול פתורים לשיעור הראשון בעברית בכיתה ז'.

תלמיד, שיציג למורה את דפי התרגול הפתורים, יזכה לנקודות בונוס כתוספת לציונו במחצית א של שנת הלימודים תשע"ט.

אנחנו מאחלים לכם לימוד מהנה ומועיל!

טקסט מס' 1

גשם

"ויקיפדיה, האנציקלופדיה החופשית", 2 במאי 2008

גשם הוא משקע נוזלי שקוף הנופל כטיפות מים זעירות. גשם נוצר מהתלכדות טיפות מזעריות אשר נמצאות בעננים לטיפה אחת גדולה יותר, הכבדה מספיק כדי ליפול ארצה (ראו כבידה). לא כל טיפת גשם מסיימת את מסעה בקרקע - לפעמים היא מתאדה טרם הגעתה לקרקע. תופעה זו נקראת וִיךָה.

הגשם משחק תפקיד חשוב במחזור המים שבו לחות מתאדה מן האוקיינוסים והימים, מתעבה ויוצרת עננים, נופלת חזרה לכדור הארץ כמשקעים, ולבסוף חוזרת לאוקיינוסים ולימים דרך נהרות ונחלים ומתחילה את המחזור מחדש.

תהליך היווצרות הגשם

שלב האידוי - שכבות האוויר הקרובות לקרקע מתמלאות אדי מים כתוצאה מהתחממות הים והיערות.

שלב העילוי - שכבות האוויר רוויות הלחות עולות מעלה עד שכבת האינורסיה.

שלב העיבוי - כתוצאה מעליית האוויר מעלה, והתלכדות הטיפות עם גרעיני התעבות האוויר מתקרר דבר שגורם לעיבוי אדי המים וליצירת עננים.

שלב האיחוי - אוויר זו בתוך ענן וגורם לטיפות מים קטנטנות להתלכד אל טיפות אחרות עד אשר טיפות המים נעשות גדולות וכבדות מספיק כדי שיוכלו לרדת מן הענן ואז נוצר הגשם.

כדי שטיפת מים תעזוב את הענן ויתחיל לרדת גשם, הטיפה צריכה להיות בגודל מינימאלי של 1 מ"מ. מהירות נפילת הטיפות יכולה להגיע עד למהירות של 7.6 מטר בשנייה. בהתחלה הטיפות גדלות על ידי איסוף הלחות עד שהן מגיעות לגודל של כ-20 אלפיות המילימטר. אמנם, זוהי לא הדרך היחידה בה נוצרת הטיפה. אם זהו היה התהליך היחיד, כדי שתיווצר טיפה אחת היו עוברים ימים. כאשר טיפות מזעריות נוצרות הן מתנגשות בינן לבין עצמן בענן ויוצרות טיפה גדולה יותר. הטיפה הזו מתחילה ליפול כלפי מעלה והיא "אוספת" איתה טיפות נוספות, אשר יוצרת טיפה גדולה יותר ויותר.

גודל טיפות הענן תלוי במהירות הזרמים האנכיים בענן. ככל שהזרמים מהירים יותר, כך גודל הטיפות גדול יותר, שכן ישנן יותר התנגשויות עם טיפות מזעריות. כשגודל טיפות המים מתגבר על עוצמת הרוחות האנכיות, והן מתחילות ליפול אל הקרקע. ענני ערימה מורידים לרוב גשמים עוצמתיים המורכבים מטיפות בגודל של מילימטר עד חמישה מטר. זאת בניגוד לגשמים חלשים הבאים מעננים שכבתיים שגודל הטיפות בהם הוא קטן. בעננים שכבתיים הזרמים האנכיים חלשים יחסית, ולכן הטיפות קטנות ונופלות לאט.

לעתים, טיפות גשם הנוצרות בענן אינן פוגעות בקרקע. כאשר הלחות היחסית מתחת לענן, הטיפות הנוצרות ומתחילות ליפול מתאדות מיד, כל קצב הנפילה שלהן מואט אך לבסוף אינן מגיעות אל הקרקע. מתחת לעננים האלה ניתן לראות את פסי הגשם הכהים אשר אינם מגיעים

אל הקרקע. תופעה זו נקראת " ויָרָגָה ". תופעת הוֹיָרָגָה קוראת גם בענני צירוס הגבוהים, טיפות המים והקרח מתחילות ליפול, אך הן מתאדות לפני הגיען לקרקע.

את כמות הגשם שיורדת במקום מסוים מודדים באמצעות מד גשם והיא מובעת באמצעות גובה המים שהתאספו במיכל שטוח במילימטרים.

בציורים רבים ניתן לראות טיפות גשם בצורת דמעה, אך בדרך כלל טיפות קטנות של גשם הן כדוריות עיגוליות או אליפטיות לחלוטין. טיפות גדולות יותר מקבלות צורה שטוחה יותר.

הגשם ביהדות

לגשם השפעה רבה בתרבות, במקורות ובמסורת היהודית שכן התקיימותה בארץ ישראל נתנה לגשם חשיבות רבה. בתנ"ך אומר ה' לעם ישראל "י כי הָאָרֶץ, אֲשֶׁר אֶתָּה בָּא-שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ-- לֹא כָאָרֶץ מִצְרַיִם הוּא, אֲשֶׁר יִצְאֲתֶם מִשָּׁם: אֲשֶׁר תִּזְרַע אֶת-זֶרְעֲךָ, וְהִשְׁקִיתָ בְּרִגְלֶךָ כַּגֵּן הַיָּרְק. יא וְהָאָרֶץ, אֲשֶׁר אֲתֶם עֹבְרִים שָׁמָּה לְרִשְׁתָּהּ--אָרֶץ הָרִים, וּבְקָעֹת; לְמִטְרַת הַשָּׁמַיִם, תִּשְׁתָּה-מֵיָם" (דברים פרק י' 10-11).

על פי התנ"ך ירידת הגשם באה כמידה כנגד מידה, כלומר, כשכר על שמירת מצוות וכעונש על הפרתן. "אִם-בְּחֻקֹּתַי, תֵּלְכוּ; וְאֶת-מִצְוֹתַי תִּשְׁמְרוּ, וְעִשִּׂיתֶם אֹתָם: וְנָתַתִּי גֶשְׁמִיכֶם, בְּעֵתָם" ... וְאִם-לֹא תִשְׁמְעוּ, לִי; וְלֹא תַעֲשׂוּ, אֶת כָּל-הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה... וְנָתַתִּי אֶת-שְׁמִיכֶם כַּבַּרְזֵל (ויקרא כו').

בחג הסוכות קובע ה' את דין המים בעונת הגשמים הבאה. טקס ניסוך המים המתבצע בסוכות קשור גם הוא בהורדת הגשמים. על פי רבי עקיבא אמר ה': "נסכו לפני מים בחג - כדי שיתברכו לכם גשמי השנה".

גשם ברכה הוא בהכרח גשם שירד בעונת הגשמים, כלומר, בין חודש מרחשוון לניסן - "יורה במרחשוון ומלקוש בניסן". גשם קללה אשר יורד בעת העלולה להזיק או בעוצמה חזקת יתר. למשל, בחג הסוכות, גשם עלול למנוע את מצוות הישיבה בסוכה. כמו כן, הגשם הוא אחת מהתגלמות כוחו של אלוהים; כך בתפילת העמידה: "אתה גיבור לעולם ה'... משיב הרוח ומוריד הגשם". כאשר מגיע שמיני עצרת ועד יום ראשון של פסח נזכרת בתפילה גבורות הגשם. מז' בחשוון מתחילים להתפלל לגשם: "ותן טל ומטר" ב"ברכת השנים" בתפילת העמידה. מתחילים להתפלל לגשם רק בז' בחשוון על מנת שהעולים לירושלים יספיקו לחזור לביתם לפני בוא הגשמים.

יהודי המזרח קיימו מנהגים שונים הקשורים לגשם, בעיקרם כדי למנוע בצורת ולעודד ירידת גשמים. מנהגים אלה היו דומים למנהגים של המוסלמים השכנים. היהודים התהלכו יחד עם ספרי תורה בעודם מתפללים, תוקעים בשופר וצמים סביב קברי צדיקים. כמו כן, חילקו בשר לעניים.

במשל הכרם אומר ישעיהו מה יעשה לכרמו, כלומר לישראל: "וְעֵתָה אֹדִיעָה-נָא אֶתְכֶם, אֶת אֲשֶׁר-אֲנִי עֹשֶׂה לְכַרְמִי: הֲסָר מְשֹׁפְתוֹ וְהִזָּה לְבָעַר, פָּרֶץ גְּדֹרוֹ וְהִזָּה לְמַרְמָס. ו וְאֲשִׁיתָהוּ בְתֵה, לֹא יִזְמַר וְלֹא יַעֲדָר, וְעָלָה שְׁמִיר, וְנִשְׁיֵת; וְעַל הָעֵבִים אֲצַוָּה, מִהַמְטִיר עָלָיו מָטָר" (ישעיהו ה'). העונש של ציווי העננים "מהמטיר מטר" הוא עונש כבד כיוון שלא יהיו מקורות שתייה ולקיום משק חקלאי.

הגשם בישראל

בישראל יורדת כמות גשם קטנה, יחסית. כדי להגדיל את כמות המשקעים נוקטת מדינת ישראל בטכניקה של "זריעת עננים". באמצעות שימוש בתנורים ובמטוסים מזרימים לאוויר תערובת של יודיד הכסף ואצטון. תערובת זו מדמה באופן מלאכותי את פעולתה של זריעת מולקולת קרח בענן, פעולה שמזרזת את יצירתן של מולקולות נוספות תהליך שמוביל בסופו של דבר לירידת גשם.

ישראל מאופיינת בעצירת גשמים במהלך עונה יבשה - עונת הקיץ. לכן ניתנו בעברית שמות מיוחדים לגשם הראשון (יורה) ולגשם האחרון (מלקוש).

איור 3 : גשם מלאכותי

איור 2 : גשם

איור 1 : טיפות גשם

השאלות - טקסט מס' 1 - גשם

שאלה 1 - תשובה כהלכה- כתבו את פרטי תעודת-הזהות של הטקסט כמשפטים מקושרים.

שאלה 2

א. מהו סוג הטקסט ומהי מטרתו?

ב. עיינו באיורים המלווים את הטקסט וכתבו מה היא מטרתם.

שאלה 3 - כתבו לפי הסדר, את ארבעת השלבים של היווצרות הגשם.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

שאלה 4 - מהו שמם העברי של הגשם הראשון ושל הגשם האחרון?

שאלה 5 - מהי השיטה, שבה משתמשת מדינת ישראל, לשם הגדלת כמות המשקעים בה? הסבירו.

שאלה 6 - מהי תופעת " ויךְגָה " ?

שאלה 7 - הקיפו במעגל את התשובה הנכונה.

עפ"י התנ"ך ירידת הגשם נגרמת בשל הסיבה הבאה:

- א. מתנה מה'.
- ב. מידה כנגד מידה.
- ג. תוצאה של תפילה.
- ד. עונש על מעשה שה' לא אהב.

שאלה 8 - הקיפו במעגל את התשובה הנכונה.

"זריעת עננים" היא:

- א. טכניקה של חקלאים לשם גידול מהיר של יבולים ע"י הגשם.
- ב. טכניקה שמגדילה את העננים.
- ג. טכניקה שמעלימה את העננים מהשמיים.
- ד. טכניקה שמגדילה את כמות המשקעים.

שאלה 9 - בטקס כתוב: "במשל הכרם אומר ישעיהו מה יעשה לכרמו..."
 כדי להבין את המילה "לְכַרְמו" נתבקשתם להיעזר במילון. איזו מילה יש לחפש במילון?
 הקיפו במעגל את התשובה הנכונה.

- א. לְכַרְמו   ב. פְּרָמו   ג. פְּרָם

שאלה 10 - מה פרוש מילת הקישור **לכן** במשפט: "בעננים שכבתיים הזרמים האנכיים חלשים יחסית, ולכן הטיפות קטנות ונופלות לאט". הקיפו במעגל את התשובה הנכונה.

- א. גם   ב. משום כך   ג. כי   ד. כמו כן

שאלה 11

- א. בפסקה מס' 1 כתוב: "לפעמים היא מתאדה טרם הגעתה לקרקע".
 במילה היא מתכוונים ל_____.
- ב. בפסקה 8 כתוב: "...שגודל הטיפות בהם הוא קטן...".
 במילה בהם מתכוונים ל_____.

שאלה 12 - פרקו לשתי מילים את המילים הבאות (שמות העצם בצרוף כינויי גוף).

- א. התקיימותה - _____
- ב. פעולתה - _____
- ג. כוחו - _____

שאלה 13 - לפניכם צירופי מילים המופיעים בטקסט. מיינו אותם לצירופים של שמות-עצם ושמות-תואר לעומת צירופים במבנה של סמיכות (שם עצם + שם עצם).

צירופי המילים מהטקסט: שלב אידוי, שְׁמֶשֶׁת חלון, מסורת יהודית, כמויות גשם, ירידת גשמים, עונת גשמים, זריעת מולקולות, גודל מינימאלי, רוח נושבת.

צירופים של שם-תואר + שם-עצם	צירופים במבנה של סמיכות
דוגמא: פמות קטנה	זריעת עננים

שאלה 14 - לפניכם פעלים מהטקסט. כתבו את הזמן של כל פועל.

- א. "כאשר טיפות מזעריות נוצרות הן מתנגשות בינן לבין עצמן..." _____
- ב. "היהודים התהלכו יחד עם ספרי תורה בעודם מתפללים..." _____
- ג. "בכל אזור בו יורד גשם וחיים אנשים התפתחה תלות בגשם." _____
- ד. " אך כאשר הזדווגו ונולדו להם בנים הפרידו בין השמיים לארץ." _____
- ה. " טיפות המים והקרח מתחילות ליפול..." _____

שאלה 15 - לפניכם פעלים מהטקסט. כתבו את הגוף של כל פועל.

- א. "לעתים, טיפות גשם הנוצרות בענן אינן **פוגעות** בקרקע."
 ב. "הטיפה הזו **מתחילה** ליפול כלפי מעלה..."
 ג. "כדי שטיפת מים **תעזוב** את הענן..."
 ד. " כאשר התרנגול **מנפנף** בכנפיו..."
 ה. " אך כאשר הזדווגו ו**נולדו** להם בנים הפרידו בין השמיים לארץ."

שאלה 16

לפניכם פעלים מהטקסט. כתבו את השורש של כל פועל.

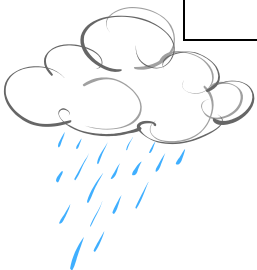

- א. "שגודל טיפות המים **מתגבר** על עוצמת הרוחות האנכיות..."
 ב. "כדי שטיפת מים **תעזוב** את הענן..."
 ג. "... ולכן הטיפות קטנות **נופלות** לאט."
 ד. "כמו כן, **חילקו** בשר לעניים."
 ה. "נסכו לפני מים בחג - כדי **שיתברכו** לכם גשמי השנה."
 ו. "כמות הגשם... מובעת באמצעות גובה המים **שהתאספו** במיכל שטוח במילימטרים."

שאלה 17 - שבצו בטבלה בעמודה המתאימה את השמות ואת הפעלים מהטקסט (פסקה 1):

היא, גשם, זעירות, הוא, עם, טיפות, נוצר, אשר, אחת, גדולה, התקיימותה, כדי, מסיימת, אנחנו, משחק, אוקיינוסים, יוצרת, נופלת, מתחילה, אָת, לכן .

פעלים	מילות קישור / יחס	שמות				
		שם פעולה	שם גוף	שם מספר	שם תואר	שם עצם

שאלה 18 - שבצו בטבלה בעמודה המתאימה את הפעלים הבאים:

יורדת, להגדיל, מזרזת, מתמלאות, להתלכד, יוכלו, נתנה, התאספו, הקָנס.

עבר	הווה (בינוני)	עתיד	ציווי	שם הפועל

טקסט מס' 2

גן העדן האבוד

היכן אפשר למצוא פרפרים בגודל של ציפור, לטאה מעופפת או עכביש ששמו גוליית, הניזון מציפורים? היכן תמצאו 15 מינים שונים של נמלים בעץ אחד, או תגלו בטיול של רבע שעה מין חדש, שתוכלו לקרוא לו על שמכם? **ביערות הגשם הטרופיים כמובן!**

יערות הגשם הטרופיים הם יערות צפופים מאוד, הגדלים מסביב לקו המשווה. הטמפרטורה ביערות הגשם גבוהה וגשם יורד כמעט כל הזמן! יערות הגשם הם גן עדן למיליוני יצורים שונים ומשונים - זעירים וענקים, שקטים וצעקניים, יפים ומוזרים. כמחצית מכל מיני הצמחים ובעלי החיים נמצאים ביערות הגשם! זהו גן עדן של ממש!

יערות הגשם עתיקים מאוד. חלק מהם נמצאים כאן עוד מעידן הדינוזאורים, לפני יותר מ-100 מיליון שנים. זהו זמן ממושך מספיק על מנת לאפשר למינים רבים להתפתח ולהתבסס בבית גידול זה. בעידן הקרח האחרון, שהסתיים לפני כ-10,000 שנים, היו יערות הגשם המפלט האחרון למינים רבים של יצורים חיים, שמצאו בהם מפלט מן הקור ומן הקרח שהתפשטו על רוב כדור-הארץ.

וגם היום החיים ביערות הגשם טובים למדי: למה לדאוג? המים והמזון מצויים בשפע, לא קר מדי ולא חם מדי. ורק דאגה אחת יש למי שחי שם והיא: לא להפוך למזון בעצמך...

יערות הגשם בכל העולם הולכים ונעלמים בקצב מפחיד ממש והם נמצאים על סף הכחדה. בכל שנה אובדים כ-200 אלף קילומטרים מרובעים של יערות גשם - שטח בגודלה של כל אנגליה! יערות גשם רבים בהודו, בבנגלדש, בסרי-לנקה ובהאיטי כבר נעלמו מן העולם. יערות גשם במקומות אחרים - באפריקה, בפיליפינים ובתאילנד - על סף הכחדה. בקצב הכחדה הנוכחי עלולים להיעלם יערות הגשם כליל בתוך עשרות שנים! אם יערות אלה ייעלמו - יחד איתם ייעלמו מן העולם גם מינים שלמים של יצורים חיים.

נדמה לנו שאם אנו רחוקים מיערות הגשם, אין לנו חלק בהיעלמותם. אך האמת היא, שגם מי שגר רחוק מאוד מיערות הגשם יכול "לתרום" להיעלמותם בפעולות פשוטות כמו: אכילת המבורגר, שימוש בעץ ובנייר ושתית קפה...

רוב יערות הגשם נמצאים בתחומן של המדינות העניות בעולם הנמצאות ביבשות: אסיה, אפריקה ודרום אמריקה. מדינות אלה מוכרות לחברות מסחריות במדינות רבות בעולם את הזכות לברא את היערות ולהשתמש באוצרות הטבע המצויים בהם. מוצרים שהפיקו מן היער או שגידלו אותם על אדמות היער הכרות מיוצאים, למדינות העשירות והמפותחות, כדי לספק את הצריכה המוגברת בהן. כך, שטחי יערות הגשם נכרתים למטרות שונות: תעשיית העץ והנייר, חקלאות, חיפושי נפט, בניית סכרים ועוד.

יערות הגשם חשובים מאוד לקיומם של כל היצורים בכדור הארץ מכמה סיבות:

- יערות הגשם הם "הריאות הירוקות" של כדור הארץ: הצמחים ביערות הגשם מספקים חלק גדול מן החמצן, שאנו ויצורים חיים אחרים זקוקים לו לנשימה!
- יערות הגשם הם מקור למגוון רב של מוצרים, שאנו משתמשים בהם משוקולד וקפה ועד לגומי, דבק, בשמים ותרופות.
- ביערות הגשם נמצאים בעלי חיים, צמחים וחומרי גלם. חלק מן המינים הגדלים ביערות הגשם עדיין אינם מוכרים למדע או שטרם נחקרו. ואולי שם תימצא התרופה לסרטן?

טקסט מס' 2 - "גן העדן האבוד"

ענו על השאלות:

1) פרטו את המטרות לשמן נכרתים יערות הגשם. (15 נקודות)

---

2) מדוע נעלמים יערות הגשם מהמדינות העניות דווקא? (10 נקודות)

---

3) מנו לפחות שלוש סיבות המפרטות את חשיבות יערות הגשם. (10 נקודות)

---

4) א. בפסקה 3 כתוב: "יערות הגשם עתיקים מאוד. חלק מהם נמצאים כאן עוד מעידן הדינוזאורים...". למה הכוונה במילה "כאן"? (5 נקודות)

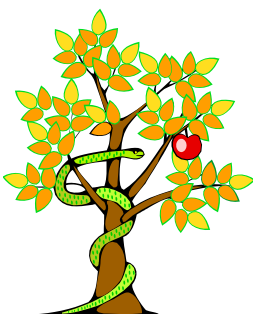
ב. בפסקה 3 כתוב: "שמצאו בהם מפלט מן הקור ומן הקרח שהתפשטו על רוב כדור-הארץ."

למה הכוונה במילה "בהם"? (5 נקודות)

ג. בפסקה 7 כתוב: "מדינות אלה, מוכרות לחברות מסחריות במדינות רבות בעולם את הזכות לברא את היערות...". למי הכוונה במילה "אלה"? (5 נקודות)

---

5) בפסקה 7 כתוב: "מדינות אלה, מוכרות לחברות מסחריות במדינות רבות בעולם את הזכות לברא את היערות...".
פירוש המילה "לברא" הוא: (8 נקודות)

- א) לברוא
- ב) לכרות
- ג) למכור
- ד) לנצל

5) האם המשפטים הבאים נכונים או לא נכונים על פי הטקסט? סמנו V במקום המתאים בטבלה. (3X4 נקודות)

המשפט	נכון	לא נכון
יערות הגשם הם מקום ההסתתרות האחרון למינים רבים של יצורים חיים, שמצאו בהם מפלט מן הקור ומן הקרח.		
יערות גשם באפריקה, בפיליפינים ובתאילנד- אינם על סף הכחדה.		
העצים הנכרתים ביערות הגשם משמשים בין היתר לבניית סכרים.		

6) כל ילד בעולם יכול לתרום למניעתן של כריתת יערות הגשם. כיצד אנו יכולים למנוע את הכחדתם? (10 נקודות)

---

7) בפסקה 4 כתוב: "יערות הגשם הם הריאות הירוקות של כדור הארץ".
למה הכוונה בביטוי "הריאות הירוקות"? (10 נקודות)

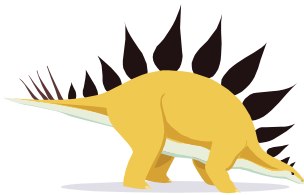

בהצלחה!

8) מהי מטרת הטקסט? (10 נקודות)
סמנו את התשובה הנכונה:

- א) להציג את חשיבות יערות הגשם.
- ב) ללמד על הדינוזאורים.
- ג) לספר את סיפור גן עדן.
- ד) להסביר כיצד לברא יער.

טקסט מס' 3 - שטחים ירוקים

בימינו מתגוררים אנשים רבים בערים גדולות שיש בהן שטח בנוי רב: בניינים, כבישים, כיכרות ומרכזי קניות. עוברים ושבים ברחובות מוצאים עצמם לעיתים קרובות מוקפים המון אדם, מכוניות ואוטובוסים, בתים צפופים ואף אויר מזוהם. בערים ספורות בעולם יש שטחים ירוקים נרחבים, ואלו נקראים "ערים ירוקות". בשנים האחרונות מבינים את חשיבותם של השטחים הירוקים בתוך הערים הגדולות, ולכן כשמתכננים ערים משתדלים לשלב בהן פארקים, שדרות וגינות ציבוריות.

בארגונים הנקראים "ירוקים", פועלים אנשים בכל העולם למען שמירה על שטחים ירוקים. בארץ עושים זאת ארגונים כמו ה"חברה להגנת הטבע" ו"הקרן הקיימת לישראל". הם מקיימים חוגים, מארגנים טיולים, מפתחים פארקים וחניונים, ועורכים מבצעי ניקיון והסברה. בפעילויות אלו, המחנכות לאהבת הארץ ולהגנה על השטחים הירוקים, משתתפים ילדים, בני נוער ומבוגרים.

מדוע חשוב שיהיו בערים שטחים ירוקים?

לעיתים קרובות האוויר בערים הגדולות מזוהם בפיח, בעשן וברעלים שנפלטים מכלי רכב וממפעלי תעשייה. השטחים הירוקים בתוך אזורים בנויים מסייעים לטהר את האוויר שאנו נושמים, ולכן הם נקראים גם "ריאות ירוקות".

בנוסף, השטחים הירוקים מאפשרים לתושבים לבלות את שעות הפנאי קרוב לבית: לקיים פעילויות ספורט ומופעים פתוחים, לערוך טיולים, פיקניקים ומסיבות. ה"ריאות הירוקות" מקשטות את הסביבה. תושבי העיר יכולים ליהנות מתחושה של מרחב ומנוף ירוק של דשא, עצים ופרחים. זאת ועוד, השטחים הירוקים מאפשרים למי הגשמים לחלחל לאדמה ולזרום אל מי התהום, שבהם אפשר להשתמש מאוחר יותר כמי שתייה או השקיה. בשטח הפתוח שעליו נבנתה העיר היו קודם צמחים ובעלי חיים שונים. לאחר שקמה העיר, לעתים לא נותר לבעלי החיים או לצמחים שטח מחיה, והם עלולים להיפגע, לאבד את מקורות המזון שלהם ולהיעלם מהאזור. השטחים הירוקים מאפשרים לבעלי החיים והצמחים להמשיך ולהתקיים בסביבת העיר.

מה עושים כדי לשמור על "ריאות ירוקות"? למרות שמכירים בחשיבותם של השטחים הירוקים בערים, בכל זאת הם הולכים ומצטמצמים. הסיבה העיקרית לכך היא שאוכלוסיית הערים בעולם גדלה כל הזמן ויש צורך להמשיך ולבנות בתי מגורים, מרכזי קניות ומפעלי תעשייה, מגרשי חנייה, כבישים ומדרכות. בעולם כיום מחפשים דרכים לשמור על שטחים פתוחים וירוקים לצד הבנייה הצפופה. יש ערים שבהן הגדילו את השטחים הירוקים על ידי הקמת פארקים באזורים ששימשו בעבר אזורים תעשייה או

מזבלה. כך נעשה גם בישראל. לדוגמה, באזור תל אביב שבו קיימת בנייה צפופה, מקימים בימים אלו את פארק איילון בשטח שבו פעלה מזבלת "חירייה" שנים רבות.

ענו על השאלות:

1) מהי הבעיה המוצגת בפסקה מספר 1? (10 נקודות)

---

2) מיהם הארגונים הישראלים הפועלים למען שמירת השטחים הירוקים? מהן הפעולות העיקריות שארגונים אילו עושים? (10 נקודות)

---

3) הסבירו מהן "ריאות ירוקות". (5 נקודות)

---

4) מדוע ה"ריאות הירוקות" חשובות? כתבו 3 סיבות. (9 נקודות)

---

5) א. בפסקה 2 כתוב: " בארץ עושים זאת ארגונים כמו...". למה הכוונה במילה "זאת"? (5 נקודות)

ב. בפסקה 5 כתוב: " והם עלולים להיפגע, לאבד את מקורות המזון שלהם ולהיעלם מהאזור...". למה הכוונה במילה "שלהם"? (5 נקודות)

---

6) בפסקה 1 כתוב: " בערים **ספורות** בעולם יש שטחים ירוקים נרחבים..."
 פירוש המילה "ספורות" הוא: (5 נקודות)

- א. כל הערים   ב. רבות   ג. מעטות   ד. קטנות

7) האם המשפטים הבאים נכונים או לא נכונים על פי הטקסט? סמנו V במקום המתאים
 בטבלה. (3X3 נקודות)

המשפט	נכון	לא נכון
א. ערים רבות בעולם הן "ערים ירוקות".		
ב. השטחים הירוקים מונעים ממי הגשמים לחלחל		
ג. אוכלוסייה המתגוררת בערים בעולם מתרחבת וגדלה		

8) כיצד ניתן לשמור על "ריאות ירוקות" על פי הטקסט? (10 נקודות)

---

9) מהי מטרת הטקסט? (10 נקודות)
 סמנו את התשובה הנכונה:

- א. להציג את פעילות הקרן הקיימת לישראל.
 ב. ללמד על חשיבותם של שטחים ירוקים.
 ג. לתאר כיצד לשמור על שטחים פתוחים.
 ד. להסביר כיצד ליצור צבע ירוק.

10) "יש ערים שבהן הגדילו את השטחים הירוקים על ידי הקמת פארקים באזורים ששימשו בעבר אזורי תעשייה או מזבלה. כך נעשה גם בישראל".

שבצו בטבלה **פעלים**, **שמות עצם** ו**שמות תואר מילות קישור ומילות יחס** מתוך שני

המשפטים שלמעלה. (10 נקודות)

פעלים	שמות (עצם)	שמות תואר	מילות קישור	מילות יחס

